

LEVENSBOEK

Tanny

Dit levensboek is van:

Tanny Dingemanse

Geboren 31 mei 1922

Sint. Laurens

Wil je dit boek lezen, dan eerst toestemming vragen aan Tanny Dingemanse.
Lodi Nieuwersteeg bewaart het levensboek voor Tanny Dingemanse

Het levensboek is gemaakt in maart 2004 door Lodi Nieuwersteeg

Mijn naam is Tanny Dingemanse en ik ben geboren op 31 mei 1922 te Sint Laurens.

Mijn ouders heetten Adriaan Dingemanse en Maria Koole. Mijn ouders zijn vernoemd naar hun ouders. Het was vroeger gebruikelijk dat kinderen naar hun (groot)ouders werden genoemd. Mijn zoon is ook vernoemd naar zijn opa van vaderskant en mijn dochter is vernoemd naar de oma van moederskant. Zo ging dat en als je dat niet deed, dan namen de mensen je dat kwalijk.

Mijn vader komt uit Gapinge en mijn moeder komt uit Middelburg (Schellach). Mijn vader vertelde nooit iets over de streek waar hij geboren was, maar mijn moeder vertelde er weleens over.

Bij mijn moeder thuis waren met z'n twaalfen, zij had vijf zussen en zeven broers. Bij mijn vader waren ze met z'n zessen thuis, hij had één zuster en

Tanny

vijf broers. Als één van mijn ouders jarig was kwam de hele meute langs en ik dan moest ik bedienen.

De familie had contact met elkaar op verjaardagen en met de kerstdagen. Met mijn oma van vaderskant kon ik heel goed opschieten, dat was een heel lief mens. Zij verduurde mij altijd en vond dat ik veel te hard moest werken.

Toen mijn ouders van de lagere school kwamen, zij waren toen 12 of 13 oud, moesten ze meteen gaan werken. Ze werkten toen ongeveer 18 uur per dag werken, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat.

Mijn opa had een boerderij en een melkzaak en mijn vader werkte bij zijn vader in de melkzaak. De melk werd rondgebracht op een kar en daar liepen twee honden voor. De klanten woonden erg verspreid, de ene woonde op de Seisweg en de andere woonde in Gapinge. De melk moest ook door heel de stad worden rondgebracht. Inmiddels is er veel veranderd, want vroeger had je geen supermarkt, dat is pas later gekomen.

De Noordweg in Middelburg was vroeger een lange straat en er stonden toen bijna geen huizen. Dat kun je jezelf nu haast niet meer voorstellen. Ergens op de Noordweg stond op een hoek een café en toen dat café te koop stond heeft mijn vader het gekocht. Toen mijn ouders trouwden is mijn vader daar een kruidenierswinkel begonnen. Mijn moeder heeft eerst op een boerderij gewerkt en daarna samen met mijn vader in de kruidenierswinkel.

Daarna is mijn vader ook nog een groothandel in eieren begonnen en die verkocht hij in Nederland en in Duitsland. Hij deed dat naast de kruidenierswinkel. Mijn moeder deed hoofdzakelijk de winkel. Personeel hadden ze niet in die tijd. Mijn moeder had een zus en die kwam één keer in de week schoonmaken. Toen ik een jaar of twaalf was kwam mijn moeders zus niet meer helpen in de schoonmaak, omdat ik dat voortaan moest doen.

Toen er steeds meer mensen aan de Noordweg gingen wonen en er dus steeds meer klanten in de kruidenierswinkel kwamen om hun boodschappen te halen, kregen mijn ouders het behoorlijk druk.

Na het werk deed mijn vader de boekhouding. Hij begon dan rond 23.00 uur en deed alles schrijvend, want er was toen nog geen typemachine.

Mijn ouders hadden plezier in het werk en ze hadden het goed, maar ze moesten er wel hard voor werken. Mijn moeder was een echt winkelmens.

Toen ik van school kwam, was het de bedoeling dat ik in de winkel ging werken. Mijn ouders hadden al witte schortjassen gekocht. Ik heb mijn kruideniersdiploma's samen met mijn broer Jan gehaald.

Ik werkte van 's ochtends 6 uur tot laat in de avond, want dan sloot de winkel pas om 22.00 uur. Er waren altijd mensen die om 22.00 uur nog boodschappen moesten doen of nog wat vergeten waren en soms werd het dan zelfs 23.00 uur. Daarna moest ik alles nog schoonmaken, zodat ik pas tegen twaalf uur klaar was.

's Zaterdags was er eerst geen sluitingstijd, de winkel sloot dan om 24.00 uur. Daarna werd de sluitingstijd 22.00 uur en dat was een hele voortuitgang. In de tijd dat ik verkering kreeg met mijn toekomstige man was de sluitingstijd om 20.00 uur. Nog later, toen mijn broer de winkel overnam, ging de winkel 's zaterdags om 17.00 uur dicht.

Ik moest ook nog verstelwerk doen, achter de naaimachine. Dat deed ik 's avonds na het eten. Dat moest dan wel tussendoor, want daarnaast moest ik 's avonds dus ook in de winkel werken. De naaimachine liet ik dan staan en de volgende avond ging ik weer verder met verstellen van bijvoorbeeld overalls. Als ik vroeger van school kwam, lag er al een berg werk op me te wachten.

Ik ben zelf de oudste en ik heb drie broers: eerst Jan, dan Adrie en dan Rinus.

Al mijn broers hebben op de handelsavondschool gezeten. Mijn broer Adrie ging in de eierhandel, mijn broer Jan ging in de winkel en mijn broer Rinus wilde liever schilder worden. Ik ben nooit voor mezelf begonnen, want dan had ik zelfstandig moeten werken en daar voelde ik niets voor. Ik heb daar geen spijt van.

De karaktereigenschappen van mijn broers zijn nogal verschillend. Mijn broer Jan is verschrikkelijk opvliegend en ik kwam er dan soms tussen om hem een beetje te bedaren. Jan kon zo hard met de deuren smijten dat ze meteen weer open vlogen. Mijn broer Adrie was het tegenovergestelde: heel rustig.

We zijn allemaal thuis geboren. Aan een geboorte werd geen overdreven aandacht geschonken in die tijd. Aan kaartjes deden de mensen toen nog niet. De mensen wisten toch wel dat je zwanger was, want iedereen kende elkaar. Je liep achter de kinderwagen en men wist dat het kind geboren was. Men feliciteerde elkaar daar niet echt mee. Toen in 1954 mijn dochter werd geboren begon men er net mee om geboortekaartjes te versturen. Toen mijn zoon werd geboren hebben we zelf ook kaartjes gestuurd. Bij mijn zoon had ik een kraamverzorgster en bij mijn dochter een baker.

Na de bevalling sliep mijn moeder in een bedstee en een zogenoemde baker hielp bij het verzorgen van de moeder en de baby. Zo'n baker was gekleed in boerendracht en bleef 10 dagen. Kraamverzorgsters waren er toen nog niet.

Als ze vroeger de boodschappenboekjes rondbrachten en ophaalden, brachten ze die naar mijn moeder (die vanwege de bevalling nog in de bedstee lag) zodat ze die kon verwerken, waardoor ze geen ogenblik rust had. Ik vind dat de mensen vroeger hard waren en doordouwden, want als je ouder wordt, dan denk je bij jezelf: dat had toch wel anders gekunt? Ook kregen de mannen geen snipperdag als er een baby werd geboren. Zwangerschapsverlof kenden ze evenmin.

Mijn vader was verschikkelijk streng en ik mocht niks. Ik moest alles vragen, terwijl mijn broers alles mochten zonder het eerst te hoeven vragen. Toen ik 18 was moest ik om 22.00 uur thuis zijn en mijn vader zei altijd met nadruk: "dat is dus niet om 22.05 uur".

Met pasen of pinksteren was ik altijd samen met mijn 3 vriendinnen. Vroeger gingen we met z'n vieren overdag naar Domburg en s'avonds een beetje slenteren door de Lange Delft in Middelburg. Soms was het zo gezellig, maar dan dacht ik: "ik moet toch naar huis want anders krijg ik op m'n donder".

Als ik dan thuiskwam stond mijn vader op me te wachten onder een lantarenpaal tegenover onze winkel.

Zolang ik mezelf maar netjes gedroeg was het goed. Ik deed helemaal niks bijzonders maar ik wilde weleens wat anders. Mijn broers waren vrijer en als zij met de meiden op stap gingen werd er niks van gezegd. Mij zat m'n vader altijd achter de broek en als hij zei "zo moet het en niet anders" dan had mijn moeder geen inbreng. Mijn vader had het voor het zeggen thuis en zo was de sfeer in het gezin.

Het is eigenlijk pas veranderd toen ik verkering kreeg met Jan Willeboordse. Die viel zo in de smaak bij mijn vader dat ik veel meer werd vrijgelaten. Toen hoefde ik niet om een bepaalde tijd thuis te zijn. Daarvoor had ik ook weleens verkering gehad, maar toen moest ik wel altijd op tijd thuis zijn.

Op de lagere school kreeg ik Nederlandse taal, rekenen, schrijven en aardrijkskunde. De kleuterschool bestond niet in die tijd. In elke klas had je een andere leraar. In de vijfde en de zesde klas had ik vervelende onderwijzers. De hoofdonderwijzer was erg streng. Soms moest je voor hem om een glas water en daar dronk hij dan een beetje van en op een gegeven moment gooide hij de rest van het water in de klas. Ik was dan aan het schrijven en dat vleurde helemaal en ik durfde niks te zeggen. Iedereen had een hekel aan die leraar.

De juf uit de eerste en tweede klas was ook onaangenaam. De onderwijzer in de derde en vierde klas was heel goed voor de kinderen. De zesde klas is later afgeschaft omdat er maar één kind in zat.

We hadden rekenboeken en leesboeken op school. Ik vond lezen en handwerken leuke vakken. Die werden door een andere juf gegeven. In zo'n lokaal stonden drie rijen banken en aan de muur hingen platen die bedrukt waren met zeegevechten. Ik vond dat niet erg rustgevend. De school begon om 09.00 uur tot duurde tot 11.30 uur. Ik ging lopend naar school en ik ging om 08.30 uur van huis. 's Middags was er school van 13.00 uur tot 15.30 uur. Ik moest elke dag naar school, van maandag tot vrijdag. De vrije woensdagmiddag bestond toen nog niet, dat is pas later gekomen..

We liepen altijd met een stuk of zes meiden naar school, dus onderweg maakte ik heus weleens gein. Mijn vriendin Leintje was er ook altijd bij. Met haar ben ik nog steeds bevriend. Ik was twaalf jaar toen ik van de lagere school ging. Later heb ik nog een avondopleiding gevolgd om in de winkel te werken.

Mijn kindertijd heb ik dus doorgebracht in Sint Laurens. Het ouderlijk huis staat er nog, maar het is geen winkel meer. Speciale herinneringen heb ik niet, maar ik wel het wel naar mijn zin gehad. We hadden een winkel, dus we hadden veel aanloop en je kende veel jongelui. De jongens van de avondschool belden weleens of jongens van Oostkapelle en Serooskerke.

Het ouderlijk huis was sober ingericht. We hadden een tafel met stoelen en paar kasten en dat was het. Een bankstel hadden we niet. Het was wel gezellig. Op de vensterbank stond een plant. We hadden licht, maar leidingwater hadden we de eerste jaren niet, dat haalden we uit de regenbak. In het gebouw van de eierhandel was wel leidingwater. Als het water op was moest ik met twee emmers water lopen, dat was zo'n beetje de halve Noordweg dus dat was erg zwaar. Dan wil je wel zuinig met water omgaan! Later is er ook in huis waterleiding aangesloten.

Mijn ouders hadden het goed en ik ook, ze hadden geen zorgen. We werkten allemaal mee in het bedrijf en hadden daar geen problemen mee. We behoorden tot de middenklasse. Niemand maakte nog uitstapjes in die tijd. Later gingen de mensen steeds meer weg. 's Zaterdags kregen we 15 gulden zakgeld van mijn vader. Wat ik er percies voor gekocht heb weet ik niet, maar ik weet wel dat ik er goed van kon rondkomen.

De taken in het gezin waar ik ben opgegroeid waren echt gescheiden. De man deed de financiën en de vrouw de huishoudelijke taken. De man bemoeide zich niet met het huishouden en de vrouw bemoeide zich niet met de financiën. De meeste opvoeding heb ik genoten van mijn moeder want mijn vader was vaak op pad en daardoor stond mijn moeder meestal in de winkel en zaten we vaak alleen in huis

Veel van het huishoudelijke werk kwam bij mij terecht want mijn broers hoefden niet mee te helpen. Er moest altijd van alles gebeuren, zoals vloeren dweilen en ramen zemen en alles met de hand, elektrische hulpmiddelen waren er nog niet.

Op zaterdagavond zaten we altijd te lezen. Televisie was er niet. 's Zondags gingen we twee keer naar de kerk. We deden met oud en nieuw weleens spelletjes. Dan kwamen er kennissen van mijn vader en moeder en dat deden we slabberjan. In mijn vrije tijd zat ik te breien of achter de naaimachine.

Ik zat op de meisjesvereniging en de zangvereniging Ook las ik boeken uit de bibliotheek van de jeugdvereniging. Thuis lazen we de weekbladen De Spiegel en Panorama.

Er werd bij ons thuis niets aan muziek of sport gedaan.

Ik luisterde graag naar hoempapa- en marsmuziek. Om de veertien dagen bleef ik 's zondags thuis en om de veertien dagen bleef mijn moeder 's zondags thuis. Een , toen ik alleen thuis was, zette ik de radio hard en was ik de tijd vergeten. Toen kwam mijn vader uit kerk en zette de radio gewoon uit.

Ik heb ook nog een tijdje op dansles gezeten. Dat ging uit van de zangvereniging of de jeugdclub. De danslessen werden gegeven door iemand van Janvier. Ik zat daar met dezelfde meiden als die waarmee ik op de andere verenigingen zat. Dat was altijd gezellig.

Ik trok veel op met mijn vriendin Leintje en een andere vriendin uit Sint Laurens en verder kon ik het met iedereen goed vinden. Met Leintje heb ik wel een speciale band en ik ga nog steeds met haar om. We zijn al 50 jaar vriendinnen.

De verjaardagen werden gevierd met familie. Overdag kon ik schoolvriendinnetjes uitnodigen en 's avonds was het voor de familie en die bleven ook mee-eten. Ik was in de zomer jarig dus het was lekker lang licht.

Toen mijn ouders 25 jaar waren getrouwd hebben we dat in een gebouwtje gevierd.

Zelfstandig gaan wonen zonder getrouwd te zijn deed men toen nog niet. Ik was 26 jaar toen ik trouwde en toen pas verliet ik het ouderlijk huis. Ik voelde me toen bevrijd, ook al moest ik er aan wennen. Ik had het verschrikkelijk taai de eerste twee jaren toen we getrouwd waren. Mijn schoonvader kwam helemaal niet over de brug, hoewel mijn man er veel werkte. Het was één en al armoede. Mijn vader had dat in de gaten en stopte ons wel eens iets toe. Met nieuwjaar kreeg ik honderd gulden en daar was ik erg blij mee.

Ik werd voor het eerst verliefd op Jan Willeboordse. Ik was toen 26 jaar. Ik leerde Jan kennen op koninginnedag en we spraken af voor de week daarna en dat is zo gebleven. Ik was niet meteen stapelgek op hem, maar het ging meer geleidelijk.

Toen we verkering hadden gingen op vakantie naar Limburg, daar woonde zijn zus.

's Zaterdags en 's zondags zagen we elkaar. Soms gingen we een eind lopen. Als het lekker weer was gingen we fietsen naar het bos in Oostkapelle.

In het begin wilde hij niet bij mij huis naar binnen komen. Dat heeft weken geduurd, maar steeds maar rondjes lopen in de Noordweg raakte ik ook hartstikke beu.

We zijn tijdens de kerst verloofd. Ik heb daar geen speciale herinneringen aan, er werd ook niet zoveel drukte over gemaakt. Je werd gefeliciteerd en dat was het.

We zijn zes jaar verloofd geweest en toen ik 32 jaar was ging ik trouwen. Bij de verloving kregen we geen kado's maar ik kreeg wel geld van mijn ouders. Dat geld werd besteed om de uitzet te kopen, stukje bij beetje. Toendertijd ging je veertien dagen in ondertrouw en daarna trouwde je. Jan was jonger dan mij, hij was 27 jaar en had geen haast. Hij heeft ook niet om mijn hand gevraagd of zo iets.

De vrouw droeg op de bruiloft een lange witte bruidsjurk met sluier en de man droeg een zwart pak met een hoed. We zouden 's woensdags trouwen en dinsdags had Jan nog steeds geen pak. Toen is Jan naar een winkel gegaan en heeft een pak en een hoed gehuurd. In die tijd kocht je zo'n pak niet. Ik zat er erg over in de rats. Mijn jurk had ik al lang in de kast hangen want die had ik van tevoren laten maken. Later heb ik mijn trouwjurk weggedaan en daar heb ik nu spijt van.

Het hoogtepunt van mijn trouwdag was het geven van het ja-woord. We zijn in het gemeentehuis en de kerk getrouwd. Wij zelf zaten in de taxi en de rest ging met eigen vervoer. Er werd een grote bruiloft en een receptie gehouden. Dat vond ik gezellig. s'Avonds was er muziek en werd er gedanst (of zeg maar gehost), want mijn vader had een muziekband geregeld.

Ik heb alles geregeld, zoals de uitnodigingen versturen en het zaaltje huren. Jan heeft zich nergens mee bemoeid.

De dag na onze trouwdag ging Jan om zeven uur 's morgens naar zijn werk. Wij zijn niet op huwlijks reis geweest.

Vervolg door Coby & Ad

Toen ze jong was heeft ma een keer een pan brandende jus over zich heen gekregen. In verband hiermee heeft ze langere tijd in het ziekenhuis gelegen. De behandeling van dit soort wonden was toen nog niet zoals die nu is, waardoor e.e.a. zeer pijnlijk voor haar is geweest en ze blijvende brandwonden heeft overgehouden in haar gezicht, hals en arm.

Hierdoor, maar zeker ook vanwege het feit dat de pan brandende jus door een in paniek geraakte schoonzuster naar buiten werd gesmeten en er daarom achteraf binnen het gezin nooit meer over is gesproken, is dit een traumatische ervaring voor haar geweest.

Ma is in 1985 (na een lange verloving) getrouwd met Jan Willeboordse. Na haar trouwen werd ma huisvrouw en werkte ze nog ergens in de huishouding.

Vader werkte in het familiebedrijf (verkoop en reparatie van landbouwmachines). Het was hier dag en nacht werken tegen een laag loon. Hierdoor was het lastig voor ma om de eindjes aan elkaar te knopen. Ze hebben het toen lange tijd niet breed gehad, vooral niet toen de kinderen werden geboren. De ouders van ma hebben toen wel eens moeten bijspringen. Dit was voor ma een nieuwe ervaring, want ze kwam uit een redelijk welvarend middenstandsgezin, waar men op materieel gebied niets te kort kwam, zelfs niet tijdens de 2^e wereldoorlog.

Toen zijn vader overleed en vader het niet eens was met de manier waarop het bedrijf werd voorgezet is hij op 7 november 1960 als onderhoudsmonteur in dienst getreden bij fa gebrs Den Herder in Serooskerke, later Herder BV in Middelburg. In het begin was dit een bedrijf voor onkruidbestrijding en ander agrarisch werk, later werd dit meer een landbouwmechanisatiebedrijf.

Pa heeft hierdoor veel gereisd, oa naar Canada, Tunesië, Egypte, Soedan, Venezuela, Spanje, Tsjecho-Slowakije, Iran (toen nog Perzië), Duitsland, Engeland en door heel Nederland. Hij was dan soms voor langere tijd van huis en ma stond er dan alleen voor.

Ma haar passie was toch het huishouden en wat er bij hoorde. Ze naaide veel kleren zelf (m.b.v. patronen uit de Marion) en verstelde ook onze kleren. Ze bakte en braadde, bakte appeltaart en koekjes op vrijdag. Verder was ze altijd wel bezig met schoonmaken, wassen, strijken enzovoort. We hadden een volkstuin met groente, fruit en bloemen. Ze weckte veel uit de tuin voor latere tijden en maakte dan bowl van het fruit op verjaardagen.

Pa zat in de voetbal, was ondercommandant van de brandweer en deed wat voor het amateurtoneel op Serooskerke. Verder was hij vaak weg om allerlei klusjes bij andere mensen op te knappen.

Ma was de oudste in het gezin met nog 3 jongere broers, pa was een beetje de middelste van 12, nog 4 zussen en 7 broers. De kamer zat dus vol met verjaardagen.

Ma ging elke zondag naar de kerk, is erg gelovig opgevoed, leest in de bijbel en bidt en dankt bij het eten.

Hobby's heeft ze nu niet zo zeer. Ze breit sokken voor ons, leest de Libelle en kijkt graag naar muziekprogramma's, in het bijzonder André Rieu.

Ze kreeg een dochter Coby in 1955 en een zoon Ad in 1958.

Coby werkt bij Zorgstroom en is getrouwd met Rinus Krijger, werkzaam bij de Gemeente Middelburg.

Ad werkt bij de Belastingdienst in Goes en is getrouwd met Lodi Nieuwersteeg, zij werkt bij Emergis in Goes.

Er zijn géén kleinkinderen.

Toen het financieel allemaal wat beter ging, gingen we als snel op vakantie, we hadden een caravan in Valkenisse met andere families samen en een auto, ook met gezamenlijk gebruik.

Later kampeerden we met een bungalowtent in de Benelux, Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland.

Toen de kinderen het huis uit waren, bleven pa en ma kamperen, er kwam een Kip-caravan. 's Zomers gingen ze dan altijd 4 weken op vakantie en in maart 2 weken op wintersport met de caravan naar Fieberbrunn in Oostenrijk om te langlaufen.

Ma is altijd nogal op zichzelf geweest en had vooral veel kennissen via vader. Wel had ze 2 jeugdvriendinnen, maar ze ging niet echt vaak uit zichzelf op visite bij anderen. Zeker nadat vader in

Middelburg ging werken en de kinderen naar de middelbare school gingen was ze overdag meestal alleen.

Pa is thuis overleden op 8 november 1994 aan een hartinfarct. Sindsdien woonde ma alleen in ons huis in Serooskerke. De contacten verminderden omdat iedereen ouder werd of overleed en de contacten toch meestal via vader liepen. Gelukkig had ze aardige burens die een oogje in het zeil hielden.

De Meermarkt was aan de overkant van de straat, daar kon ze de boodschappen doen.

De kapster was ook op het dorp en ze ging weleens een dagje weg met de ouderen van de Gemeente Veere.

Zachtjes aan ging het minder en kwam de tijd dat het beter was dat ze ergens anders ging wonen, waar ze gezelligheid had en verzorgd kon worden als het nodig was.

Sinds 9 november 2007 woont ze op "de Oesterschelp" in Buitenrust.